

IVAN M. JIROUS

MAGORSKÉ MODLITBY

Sestavil a doprovodil Martin C. Putna

BIBLION 2021

OBSAH

I

BŮH STVOŘITEL 13

BŮH VYKUPITEL 33

BŮH UTĚŠITEL 68

II

ANDĚLÉ 91

PANNA MARIE 99

SVATÍ STAŘÍ 119

SVATÍ NOVÍ 151

III

HŘÍŠNÍK 193

VZPURNÍK 231

VDĚČNÍK 251

MARTIN C. PUTNA:

MAGORSKÉ, NIKOLI JEN MAGOROVY 261

EDIČNÍ POZNÁMKA 291

Pročpak mu říkáš vole
ontologické pole?
Tolik jsi zblbnul z láhve
že se bojíš říct Jahve?

„Jsem si jist, že spočinul v Jeho náruči, v náruči toho, jehož pravé jméno neznáme. Proto mu říkáme Jahve, Ježíš Kristus, Buddha, Manitu.“
(*Opuští nás anděl, MO*)

Trpělivě Bůh na Kartouzy
sesílá jaro vedro mrazy
vděčím mu za to tiše se modlím
rok co rok Pán Bůh posílá podzim

Magora nezajímají teologické teorie a metafyzické spekulace, důkazy a protidůkazy Boží existence. Odtud i výsměch pojmu „ontologické pole“ v předchozí básni adresované Egonu Bondymu, který se pokusil tento pojem zavést. Za konkrétním výsměchem lze zaslechnout i smích na adresu celé „plaché zbožnosti“ jdoucí od Havlíčka přes Čapka k Havlovi. Magor věru není plachý, ani pokud jde o zbožnost. Nazývá Boha přímo. Nejlepším důkazem o jeho existenci a činnosti je samo stvoření. V tom se Magor nevěda podobá (nejméně) jedné teologické škole, totiž „fyzikoteologii“, pěstěné u svatého Viktora ve 12. století.

Boží oko se kundě podobá
Ty v Staré Říši spíš
možná že z Valdic ještě blíž
je k Bohu nežli z Ostrova

„Mám o dva roky starší ségru Zorku Ságlovou, tu šílenou malířku, co maluje jenom králíky, a spolu jsme, když jsme byli ještě děťátka a bylo nám asi pět a sedm let, počmárali celej Humpolec kundama. Křídou, prostě ten obrazec kundy, ten kosočtverec na špičku postavenej, načež rodiče, kteří nás furt bili, bezvýsledně, nás postavili do latě a říkali: ‚Zorko, lvane, co jste to udělali? Co jste to kreslili po celým Humpolci?‘ My jsme koukali..., poněvadž jsme byli nevinná děťátka, celej Humpolec byl počmáranej křídou kundama po stěnách, a pak jsme říkali: ‚No, tatínku, maminko, Boží oko přece...‘ Poněvadž skutečně v naší nevinnosti jsme se domnívali, že to je Boží oko. (...) To je o všetecké moci poezie, poněvadž za pár let jsem zahučel do Valdic.“ (*Prosím vás, prosím vás, MO*)

B.R.

Nejen na mezích Vysočiny
brslen hlohy a jeřabiny
i jinde zasel Pán Bůh rudé

Nejen na mezích na Vysočině
i jinde zasel Pán Bůh rudé
v jiném podzimu září asi,

do noci hnusné vlajky vlají s tou jinou barvou,
jinak rudou,

do noci vlajky povívají,
jiné v nich jiné barvy vlají

„Budu už asi pro dnešek končit, zítra připišu ještě nějaký básničky. Posledně jsem při opisování načisto dostávala už křeč do ruky a na básničky jsem se nezmohla, je to ostuda, tak se musím tentokrát polepšit. Nemám tady ale zrovna nic jiného než pana Reynka – Odlet vlaštovek, jsou tam básničky moc krásný.“ (Juliana Jirousová: *Ahoj můj miláčku*, 2015)

Pomalů pukalo
srdce zvonu,
smál se cín.

Pane Bože, co Ti táhlo hlavou,
když jsi vymyslel fialovou barvu?
Copak jsi už tehdy věděl,
že budou lidi,
kteří se budou kát?

Ach,
proč sis udělal ten nádherný pás
a závoj?
Vidím Tě za ním zanícenýma očima
ve všech barvách.
Ve všech fialových a žlutých barvách.

Taška za taškou
po střeše stékala dolů,
nenápadně spirálami vývrtky
zpátky do hrdla vracel se špunt.

„To, o co táta usiloval, jaký svět si představoval, jak hluboce mu šlo o svou bodu a krásu vyvěrající z nesmírné hlubiny stvořeného světa, se ukazuje v některých jeho nejlepších básních. V nich je jeho cesta dokonána – tam je dokonalá. Cesta k této tiché krásě u něho ale probíhala přes

bouřící běs. A klid jeho nejlepších textů, v nichž se slova téměř dotýkají věčnosti, je nesen silou těchto běsů. Satelit se také na oběžnou dráhu Země nedostane bez řvoucích motorů.“ (Jana M. Bauerová – Františka Jirousová: *Mága*, 2018)

Svěcenou rosou postříkána
je noc.
Pán Bůh svou ukazuje moc
stmíváním, tmou a svítáním.
Nezbořitelně ční stěny kostelů.
Modlicích mlýnků větrolamy
krajinou humen volně vlají.
Pot lidí čpí.
Kouř stoupá k nebesům.
A něčí ruka laskavá
pohladí spící dům.

„My křesťani máme hloupý zvyk posmívat se jiným civilizacím, a tak se smějeme tibetským modlitebním mlýnkům – ale (...) cožpak to není pěkné, modlit se pomocí živlů? Myslím, že křesťani, když třeba odříkávají růženec, taky velice často nejsou duchem přítomni, odříkávají to mechanicky; pro mě by rozhodně takový mlýnek byla přijatelná forma modlitby, protože modlit se pořádně nedovedu, a kdybych ten mlýnek udělal s láskou, proč by se to Pánu Bohu nemělo líbit?“ (Valdice 4. 3. 1984, MD)

Tolikrát jsem psal
o olších
a dneska je prvně vidím kvést
Nepřestáváš mě Bože můj
laskavě světem vést

A tuhle cestou do Vydří
prvně jsem viděl květy dubů
Tak laskavě mě Bože veď
dokud se dívat budu

6. 6. 85

„Země vydala zeleň: rozmanité druhy bylin, které se rozmnožují semeny, a rozmanité druhy stromů, které nese plody se semeny. Bůh viděl, že to je dobré (Genesis 1,12). To, co Bůh viděl jako dobré, zřejmě nevidí jako dobré ti, kteří se vydávají za jeho následovníky (přes apoštoly, jimi vysvěcené biskupy, kteří skrze své následovníky jmenují zřůdy, jež údajně pokračují v jejich díle; i když i polovzdělaný historik ví, že tato kontinuita byla přerušena). Když karmelitánští preláti před několika lety nechali v Kostelním Vydří ořezat lípy obklopující kostel Panny Marie Karmelské – zdravé, asi osmdesátileté lípy osekali, ořezali způsobem, jímž se tvarují městské akáty – bylo nám řečeno, že lípy stínily pohled na kostel. Rozzuřil jsem se, několik let jsem tam do chrámu nevešel.“
(*Proč nevyпустíte rybníky? MO*)

Do Jižní Ameriky
umístil orchideje
divoké žhavé
po stromech pnoucí
nám dal vstavače
tiché
klidné
v mokřých místech

Hada
ovinul kolem stromu

A Evu nechal svlečenou
jenom v ráji
I když bychom někdy
potají
jako v ráji je vidět chtěli

„Sem pokřtěnej do katolický církve a nezrazuju ji. Ale kdybych si měl vybrat náboženství podle své vůle, tak bych byl buď zenbuddhista, nebo Indián. Jedno z největších svinstev, který katolická církev ve světě provedla, je, že vymyslela misionáře, který obracej lidi z jiných náboženství, respektive z jiného religiozního vnímání světa na takzvanou svoji víru. Já se domnívám, že ve světě existuje několik paralelních vesmírů, které se navzájem nevylučují, protože je jedinej Bůh, kterej stvořil lidi různými způsoby. A to, jak vypadá dneska svět, v prdeli,

počínaje skleníkovým efektem a konče celým ekologickým marasmem,
to je výsledek našeho křesťanského kořistnického přístupu ke světu.“
(O hříchu pýchy, MO)

Půl nebo dýl roku tomu nazad,
kdykoliv vyšel jsem ven, pěnkavy zpívaly,
tak velkou radost jsem v sobě dávno
neměl, měly
své oblíbené větve, byl to jistě párek,
zpívaly a radoval jsem se z nich a s nimi,
a na nebi, nad naší radostí viděl jsem divoké
ptáky
s velkými ocasy přelétávat nad naší radostí,
ptal jsem se Juliany, co je to zač, to jsou straky,
řekla mi,
a miloval jsem straky,
uhnízdily se zřejmě na naší zahradě
na severní straně,
kde starej Stritzko vysadil kdysi modříný, jedle
a borovici.
Vyhubily asi pěnkavy.
Julianina maminka chtěla vyhubit je. Opřel
jsem se tomu úmyslu.
Řekl jsem: Bůh stvořil straky i pěnkavy podle
svých zámyslů.
Miloval jsem pěnkavy, každé ráno
mi zpívaly a
bylo mi dobře.
Od jisté doby na zahradě nezvedne se ptačí hlas.
Zřejmě straky sežraly pěnkaví vajíčka

a dospělé pěnkvavý odstěhovaly se jinam.
Je mi to líto.
Neslyším už pěnkvavý zpěv,
jenom občas zahlédnu přes oblohu míhající se
 straší let.
Bůh má své zámysly se strakou, s pěnkvavou
 i se mnou.
Pokorně na to hledím,
v dlani slunéčko sedmítečné a
ptám se:
Kam...

„Co se chystáš napsat, co píšeš teď? – Sbírkou básní Ochranný dohled. Čímž není myšlen dohled, který mi nadělil establishment, ale ochranný dohled ve smyslu ochranné ruky Boží.“ (Na poklepávání po ramenou by zahynula jakákoli kultura, MZ)

Stvořil jsi ropuchy
konvexní a konkávní ozdoby
na těle sklenic
prsý žen jsi ozdobil
bradavkami

udělal jsi svět dutý
a vypouklý

Pane Bože
rozsels jsi po světě vyrážku
a lišej
nechal jsi vyrůst lišejníkům
a mechem dals
vystlat Betlémy

Pane Bože
pokorně Tě prosím
ať v jeskyni mého života
ať v doupěti
ať v noře

Zde mluví ke Stvořiteli vzpurník – ten, který Bohu vyčítá. Nebo ne? Jako ve stvoření se mísí dobré a zlé, tak v této modlitbě se mísí chvála a výčitka – ale také stvoření Boží a umění lidské, dle božských měr zrobené: to jsou ty dvojí křivky. Mnohoznačný je i motiv v závěru: vězení – oáza – „lamezon“ (viz závěrečnou studii) – jeskyně platónská? Básník vidí, že to právě nevidí.